

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum passio addat, vel diminuat ad bonitate[m], vel malitiam actus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](#)

Q V A E S T . X X I I I L

deratione rationis. unde patet responsio ad primū. F
AD SECUNDVM Dicendum, q̄ in omni passione anima additur aliquid, vel diminuit a naturali motu cordis, inquantu cor intensius, vel remissius mouetur, & in sytōlem, aut diastolem: & secundum hoc habet passionis rationem: tamen non oportet, q̄ passio semper declinet ab ordine naturalis rationis.

AD TERTIVM Dicendum, q̄ passiones aīā in quantum sunt prēter ordinē rōnis, inclinant ad peccatum: in quantum autem sunt ordinatae a ratione, pertinent ad uirtutem.

A R T I C U L V S I I I .

Vtrum passio addat, uel diminuat ad bonitatem uel malitiam actus.

Inf. quæstio.
77. art. 6. &
uer. q. 26. ar.
7. & mal. q.
3. ar. 11.

e. in cuius ti.
est. Cesars
oratio
ci. s. cur.
to. 5.

e. 5. parv. 5
me. to. 5.

AD TERTIVM sic proceditur. Vī, quod passio q̄ cūque semper diminuat de bonitate actus moralis. Omne enim quod impedit iudicium rationis, ex quo dependet bonitas actus moralis, diminuit per consequens bonitatem actus moralis: sed omnis passio impedit iudicium rationis. dicit enim Salustius in Catilinario: Omnes homines qui de rebus suis consultant, ab odio, ira, & amicitia, atque misericordia vacuos esse decet: ergo omnis passio diminuit bonitatem moralis actus.

¶ 2 Præt. Actus hominis quanto est Deo similius, tanto est melior: vñ dicit Apost. Ephe. 5.. Estote imitatores Dei sicut filii charissimi. sed Deus, & sancti Angeli puniunt sine ira, sine miseria compassione subuenient, ut Au. dicit in 9. de* ciu. Dei, ergo est me lius hīm̄ opa agere sine passione aīā, q̄ cū passio. ¶ 3 Præt. Sicut malum morale attenditur per ordinem ad rōnem, ita & bonum morale: sed malū morale diminuitur per passionē: minus enim peccat, q̄ peccat ex passione, quām qui peccat ex industria: ergo minus bonum operatur, qui operatur sine passione, quām qui operatur cum passione.

SED CONTRA est, quod Aug. dicit 9.* de ciu. Dei, q̄ passio misericordiæ rōni deseruit, q̄ ita prebetur misericordia, ut iustitia conferuetur, siue cū indigenti tribuitur, siue cū ignoscitur penitenti, sed nihil, quod deseruit rationi, diminuit bonum morale: ergo passio animæ non diminuit bonum moris.

RESPON. Dicendum, quod Stoici, sicut ponebāt omnem passionem animæ malam: ita ponebant consequenter, oīēm passionē animæ diminuere aīē bonitatem: omne enim bonum ex punitiōne mali, uel totaliter tollit, uel fit minus bonum. Et hoc q̄ dem fieri est, si dicamus, passiones animæ solū inordinatos motus sensitui appetitus, prout sunt perturbationes, seu ægritudines: sed si passiones simpli citer nominemus oēs motus appetitus sensitui, sic ad perfectionē humani boni ptinet, q̄ et ip̄e passiones sint moderatae per rōnem. Cum n. bonum hominis consistat in rōne, sicut in radice: tanto istud bonum erit perfectius, quanto ad plura, que homini cōueniūt, deriuari pōt. unde nullus dubitat, quin ad perfectionem moralis boni pertinet, q̄ actus ex exteriorum membrorum per rōnis regulam dirigant. Vnde cū appetitus sensitui possit obediērōni, ut * supra dictum est, ad perfectionem moralis, siue humani boni pertinet, quod etiā ipsæ passiones animæ sint regulatæ per rationem. Sicut igitur melius est, quod hō & uelit bonum, & faciat exteriori actu, ita etiam ad perfectionem boni moralis pertinet, quod hō ad bonum moueat, non solum secundum uoluntatem, sed etiam secundum appetitum se

A R T I C . III . E T III .

situum: secundum illud quod in Psalm. 83. dicitur, Cor meum & caro mea exultaerunt in Deū uiuū: vt cor accipiamus pro appetitu intellectu; carnem autem pro appetitu sensitui.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod passio animæ dupliciter se possunt habere ad iudicium rōnis. Vno modo antecedenter: & sic cū obnubilat iudicium rationis, ex quo dependet bonitas moralis actus, diminuit actus bonitatem. Laudabilius enim est, quod ex iudicio rationis aliquis faciat opus charitatis, quām ex sola passione misericordie. Alio modo se habent consequenter, & hoc dupliciter. uno modo per modum redundantiae, quia scilicet cū superior pars animæ intense mouetur in aliquid, sequitur motus eius etiam pars inferior: & sic passio existens consequenter in appetitu sensitui, est signum intentionis uoluntatis. & sic indicat bonitatem moralē maiorem. Alio modo, per modum electiōis, quando scilicet homo ex iudicio rationis eligit affici aliquam passionē, ut promptius operetur cooperata appetita sensitui; & sic passio animæ addit ad bonitatem actionis.

AD II. dicendum, quod in Deo, & in angelis nō est appetitus sensitius, neque ē membra corporē; & iō bonū in eis non attenditur secundum ordinatiōē passionū, aut corporeorū actū, sicut ī nobis.

AD III. dicendum, quod passio tendens in malum precedens iudicium rationis, diminuit peccatum: sed consequens aliquo predicatorum modoru, H auget ipsum, uel signat augmentum eius.

A R T I C U L V S I I I .

Vtrum aliqua passio sit bona, uel mala ex sua specie.

Super quest. uigili
maquart, articulū
quartum.

AD QUARTVM sic proceditur. Videtur, quod nulla passio animæ secundum speciem suā sit bona, uel mala moraliter. Bonum & malum morale attenditur se secundum rationem: sed passiones sunt in appetitu sensitui, & ita id quod est secundum rōnem accidit eis. cū ergo nihil, quod est per accidens, pertineat ad speciem rei, uī quod nulla passio secundū suam speciem sit bona uel mala.

¶ 2 Præt. Actus & passiones hēnt spēm ex obiecto: si ergo aliqua passio sīm aliquā suā spēm esset bona, uel mala, oporteret quod passiones, quārū obiectum est bonum, bona essent sīm suā specie, vt amor, desiderium, & gaudiū; & passiones, quarum obiectum est malum, essent mala secundum suā speciem, ut odium, timor & tristitia: sed hoc patet esse falsū: non ergo aliqua passio est bona, uel mala ex sua specie.

¶ 3 Præt. Nulla species passionum est, q̄ non inueniatur in aliis animalibus: sed bonū morale nō inueniūt nisi in hoīe. ergo nulla passio aīā bona est, uel mala ex spē.

SED CONTRA ē qd Aug. dicit 9. de ciu. Dei, q̄ misericordia ptinet ad uirtutē. Phil. ēt dicit in 2.* Eth.

O Misso tertio ar
ticulo, in qua
to notanda sunt duo
pro Novitatis. Primi
est, quod sicut nomi
na exteriorum actū
sunt distincta, sic q̄
aliqua significat actu
exteriore, ut termi
nat ad aliquid dif
fonom rationi, ut fur
tum, & adulterium:
& aliqua, ut termina
tur ad aliquid confo
num rationi, ut ora
re Deum, & subueni
re pauperi: & aliqua
naturaliter, ut ambula
re, & loqui: ita con
tingit in passionib: :
quēdā enim signifi
cavit passiones ut
rationi consonat, ut
misericordia: quādā,
ut dissonat, ut inui
dia: quādā neutraliter,
ut tristitia. Et sicut de exteriori
bus actibus dictum
est, quod sunt sec
undum se boni, uel
mali ex obiecto: ita
codem modo intellige
de passionibus. Et
quod distinctum su
perius est de bonitate
ex obiecto, & ex
fine: ita applicare me
mento proposto. ap 40

q. 17. 2r. 7.